

اصطلاحاتی در فیلم سازی

حسین دزفولی

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی

سید امیر حسین حسینی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم تحقیقات

- باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان -

تهران - ایران

سرشناسه	دزفولی، حسین، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	اصطلاحاتی در فیلم سازی/ حسین دزفولی، سیدامیرحسین حسینی.
مشخصات نشر	تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۱۷ ص.
شابک	۲۴۰۰۰۰ ریال : ۷-۶۱-۸۴۳۵-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۱۷.
موضوع	سینما -- اصطلاحها و تعبیرها
موضوع	Motion pictures -- Terminology :
شناخته افزوده	حسینی، سیدامیرحسین، ۱۳۶۹ -
بندی کنگره	۱۳۹۵ الف۶/د۴/۱۹۹۳/۱۹۴۵ PN
رده بندی دیویی	۴۳۰۳/۷۹۱ :
شماره کتابشناسی ملی	۲۳۵۴۵۵۵ :

عنوان: اصطلاحاتی در فیلم سازی

نویسندگان: حسین دزفولی - سیدامیرحسین حسینی

نوبت چاپ: اول تابستان ۱۳۹۵

ناشر: شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

شماره شابک: ۷-۶۱-۸۴۳۵-۶۰۰-۹۷۸

انتشارات شاپرک سرخ: تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان

آزادی، کوچه شهید جنتی، پلاک ۲۴ واحد ۱

۰۹۱۲-۲۱۴۴۶۰۰

۰۲۱-۶۶۹۳۳۷۴۶

www.shaparac.com

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به نویسندگان بوده و هرگونه کپی و تکثیر غیرمجاز بوده و پیگرد قانونی خواهد داشت.

پیشگفتار

سینما، هنری است مبتنی بر ضبط تصویری حوادث و ترکیب خاص و عرضه آنها توأم با صدا که با طرح مفاهیم گوناگون به صورت بیانی ویژه در عرصه هنر تجلی می‌یابد. هنر سینما، از نظر محتوا مبتنی بر زمینه های مختلف علوم انسانی، علوم ارتباطات، ادبیات و رشته‌های دیگر هنری می باشد و از نظر تکنیک، از لحاظ فیزیک، شیمی، مکانیک و الکترونیک بهره می‌برد؛ در نخستین سال‌های خود، سینما همان چیزی بود که از ریشه یونانی آن بر می آمد: ثبت حرکات. ما با گذشته همان این فرم هنری نیز پیشرفت کرد و از ثبت لحظات (ورود یک قطار به ایستگاه، خروج کارگران از کارخانه) فاصله گرفت و به خلق لحظات روی آورد تا آن‌گاه که هنر فیلمبرداری بتواند قصه‌ها را به زبان تصویر روایت کند.

با پیشرفت فیلم سلولوئید برای مقاصد عکاسی ثابت، امکان گرفتن عکس از اشیای متحرک در حال حرکت نیز ممکن شد. در مراعات این، فناوری گاهی لازم بود که شخص بیننده برای مشاهده تصاویر، در داخل دستگاه مخصوصی نگاه کند. در دهه ۱۸۸۰ میلادی، با ساخته شدن دوربین تساویر متحرک، گرفتن تصاویر تکی و ضبط آنها بر روی یک حلقه ممکن شد که به سرعت به اختراع پروژکتور تصویر متحرک انجامید. این دستگاه، نور را از فیلم پردازش و چاپ شده می‌گذراند و با کمک بزرگ نمایی اپتیک «تصاویر در حال حرکت» را بر روی پرده‌ای (معمولاً نقره‌ای رنگ) نمایش می‌داد. این حلقه‌های

فیلم‌های نمایش داده شده به نام «تصاویر متحرک» معروف شدند. نخستین فیلم‌های تصاویر متحرک، حالت صحنه ایستا داشتند و در آن‌ها یک حادثه یا عمل، بدون هیچ‌گونه ویرایش کردن و یا دیگر تکنیک‌های سینمایی، به نمایش در می‌آمدند.

تصاویر متحرک تا پایان صده ۱۹ میلادی، تنها به‌عنوان هنر دیداری به حساب می‌آمدند. اما ابتکار فیلم‌های صامت، ذهنیت مردم را نیز در اختیار گرفته بود. در آغاز صده ۲۰ میلادی، رفته رفته ساختار داستانی فیلم‌ها شکل گرفت. در این دوره تصاویر به صورت تصاویر دنباله دار ساخته شدند که در مجموع یک داستان را نقل می‌کردند. سپس این صحنه‌ها جای خود را به صحنه‌های چندگانه از زوایا و بعداً صداوت دادند. تکنیک‌های دیگر مانند حرکت دوربین نیز به‌عنوان راه‌های اثرگذار در بیان داستان فیلم به کار گرفته شدند. صاحبان سالن‌های تئاتر نیز به جای این که تماشاگران را در سکوت نگاه دارند، با در اختیار گرفتن یک پیانیست و یا نوازنده ارکستر کامل، به نواختن موسیقی متناسب با فضای هر صحنه فیلم اقدام می‌مودند. در آغاز دهه ۱۹۲۰ میلادی، همراه بیش‌تر فیلم‌ها، فهرست موسیقی‌های فیلم هم عرضه می‌شدند. در محصولات شاخص، این موسیقی‌ها با فیلم عرضه می‌گردید. رشد صنعت سینما در اروپا با بروز جنگ جهانی اول متوقف گردید و این در حالی بود که صنعت فیلم در ایالات متحده با ظهور هالیوود به شکوفایی رسید.

به هر حال در دهه ۱۹۲۰ میلادی، فیلم سازان اروپائی مانند سرگئی آینشتاین^۱ و فردریش ویلهلم مارناتو^۲ به همراهی مبتکر آمریکایی دی. دبلیو. گریفیث^۳ و دیگران، به ارتقای سطح این رسانه پرداختند. در دهه ۱۹۲۰ میلادی، فناوری های نو سبب پیوستن حاشیه صوتی گفتار، موسیقی و افکت های صوتی متناوب با نوع صحنه به فیلم را ممکن ساختند این فیلم های صوت دار در آغاز با نام «تصاویر با صدا» یا «تاکیز» شناخته می شدند.

پیشرفت مبرم بعدی در صنعت سینما، معرفی رنگ بود. اگرچه اضافه شدن صدا، به سرعت دست یافت اما رنگ به تدریج مورد استفاده قرار گرفت. بیش تر مردم رنگی بودن فیلم ریشان مهم نبود. اما هم چنان که روش های پردازش رنگ بهبود می یافت و مقایسه با فیلم های سیاه و سفید قابل رقابت تر می گشتند، فیلم های رنگی بیش تر و بیش تر تولید می شدند. این زمان هنگام پایان جنگ جهانی دوم بود. فیلم سازان آمریکایی، رنگ را به عنوان عنصر اصلی جذب مخاطب تشخیص دادند و از آن برای تبلیات با تلویزیون (که تا اواسط دهه ۱۹۶۰ میلادی به صورت رسانه های سیاه و سفید باقی مانده بود) مورد استفاده قرار داد. در پایان دهه ۱۹۶۰ میلادی، رنگ به عنوان شیوه عادی کار فیلم سازان مطرح شد.

^۱ Sergei Eisenstein

^۲ F. W. Murnau

^۳ David Llewelyn Wark "D. W." Griffith

دهه‌های ۱۹۵۰، ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ میلادی شاهد تغییرات در روش تولید و سبک فیلم بودند. هالیوود جدید، موج جدید فرانسوی و ارتقای فیلم‌های فیلم‌سازان تحصیل کرده و مستقل؛ همه و همه از دگرگونی‌هایی بودند که فیلم، آنها را در نیمه دوم سده ۲۰ میلادی تجربه نمود. در پایان سده ۲۰ و در آستانه ورود به سده ۲۱ میلادی، فناوری دیجیتال و استفاده از رایانه‌ها، انقلابی در روش تهیه، پخش و نمایش فیلم پدید آورد. استفاده از رایانه‌ها برای ساختن جلوه‌های ویژه، پویا، بی‌پایان پیچیده و ضبط و پخش صدا نزدیک به واقعیت صحنه، دگرگونی‌های جزئی را سبب شد.

در آغاز دهه ۲۱ میلادی تلاش‌هایی برای تلفیق فیلم و واقعیت مجازی در جریان است.

در این کتاب سعی بر این بود تا اصطلاحاتی را که در زمینه فیلم سازی و تدوین و صداگذاری در سینما با آنها روبرو می‌شویم را جهت آشنایی دانش پژوهان این صنعت، مدون و ارایه نماییم.

حسین دزفولی

استاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب